

УДК 1:17:141.72:347.2:003.1:003.2

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v057.2025.40>**Б. О. Падалко**ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5494-4257>

аспірант кафедри філософії гуманітарних наук

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ЦІННІСНОЇ ІЕРАРХІЇ ВЛАСНОСТІ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Поняття *цінність* і *власність* супроводжують культурну історію людства. Цінність – це нормативний статус блага, що визначає його роль у підтриманні суб'єктності та спільного життя. Вона передуює володінню: обґрунтовує прагнення *мати*, структурує очікування доступу й межі втручання. Без такого маркування власність є лише порожнім титулом.

Цінність не однорідна й не зводиться до індивідуального досвіду. Вона виявляється на трьох рівнях: індивідуально-феноменологічному (досвід належного), міжсуб'єктно-нормативному (визнання «мій/твій») та інституційно-правовому (стабілізація у публічних формах визнання). У кожному з них різні блага виконують нерівнозначні функції – від підтримання тілесної та наративної цілісності до координації дії й символічного маркування. Це обґрунтовує стратифіковану структуру власності: її форми різної глибини не можуть регулюватися однаково.

Проблема у загальній постановці полягає в епістемологічній редукції категорії цінність до ринкових оцінок і звуженого набору функціональних ознак, тоді як власність систематично ототожнюють із правовим титулом, що нівелює її соціально-онтологічну структуру. Внаслідок цього дискусії про розподіл, справедливість і благо втрачають нормативну артикуляцію: цінність сприймають як еквівалент ціни, а власність – як самодостатній об'єкт оцінки. У стані тривалих воєнних, екологічних та соціальних криз саме здатність розрізняти функціональну користь і онтологічну вагу визначає етичну легітимність норм розподілу і захисту благ.

Аналіз останніх досліджень ілюструє, що цю редукцію критично осмислює К. М. Корсґаард, доводячи, що ототожнення *intrinsic* (самоцінного) з *instrumental* (інструментальним) є категоріально помилковим: ці виміри належать до різних моральних рівнів і не можуть бути взаємозамінними [1, с. 169–171]. Аналогічно, Т. М. Сканлон аргументує, що цінність не є об'єктивною властивістю речей, а виражає підстави для ставлення або дії, тобто є похідною від нормативного контексту, а не ринкової ціни [2, с. 97]. У Дж. Бентама власність визначається як «основа очікування», тобто результат правової конструкції,

а не вияв внутрішньої ваги: норми фіксують, що має бути об'єктом вигоди [3, с. 555–556]. У політичній філософії Дж. Ролз включає до переліку первинних благ «дохід і багатство», однак власність у цьому контексті постає інструментальним ресурсом, а не благом, що має інтринсичний статус [4, с. 78–81]. Водночас концепція цінності у Г. Е. Мура заперечує можливість зведення її до інституційного підтвердження або до суми часткових внесків: цілісна нормативна вага є первинною і не зводиться до правового визнання [5, с. 78–80]. Аналітична правова традиція, починаючи з В. Н. Хоффельда, закликає до точного розрізнення інцидентів права власності, особливо в контексті новітніх інституційних форм, які кидають виклик класичному правовому підходу [6, с. 30–32; 7].

Проблемою лишається відновлення концептуальної чіткості вживання категорій цінність і власність у філософському, правовому та політичному дискурсах. Також відсутність теоретичної моделі ціннісної ієрархії власності спричиняє те, що об'єкти вирішальної екзистенційної ваги помилково розглядають як обмінні, що робить їх вразливими до комодифікації, експропріації та дерегуляції.

Мета статті: концептуалізувати поняття цінність і власність, їхню взаємодію та взаємопроникнення; визначити механізми об'єктивації цінності та аксіологічного маркування власності; обґрунтувати онтологічний сенс і критерії стратифікації власності; побудувати теоретичну модель ціннісної ієрархії власності та продемонструвати її пояснювальну дієвість і практичну значущість.

Основний матеріал дослідження. Категорії «цінність» і «власність» стабільно присутні в міждисциплінарному дискурсі, бо поєднують аксіологію та соціально-правову онтологію. У прикладному вжитку бракує чіткості через змішування рівнів артикуляції – індивідуального оцінювання, міжсуб'єктного визнання та інституційної кодифікації.

У «цінності» ключові осі розходяться: осі внутрішньої/зовнішньої та кінцевої/інструментальної цінності не тотожні. Їх плутанина зводить питання «що є метою?» до «що корисне як

засіб?» [1, с. 169–171]. Наприклад, ліки мають внутрішню вагу й незамінність, а предмети розкоші – зовнішню, проте їх часто подають як мету. Принцип органічної єдності (*organic unity*) застерігає від механічного підсумовування комплексних благ [5, с. 27].

За підходом *buck-passing* (перeadресациї підстав) «цінність» – підстава належних ставлень і дій, а не «субстанція»; підміна її ціною є категоріальною помилкою [2, с. 97]. Кантівська формула фіксує межу: те, що має гідність, не має еквівалента [8, Ак 4:434–435].

Категорія «власність» втрачає визначеність, коли її зводять до титулу. У граматиці В. Н. Хоффельда «право» розгортається на корелятиви (право/обов'язок; привілей/відсутність права; повноваження/відповідальність; імунітет/нездатність) та співвіднесення *in rem/in personam* (щодо речі; речове право / щодо особи; зобов'язальне право). Власність – це конфігурація правових інцидентів у межах моделі правомочностей [6, с. 30–32; 7]. На емпіричному рівні вона постає як «пучок правомочностей» (*bundle of rights*): доступ, вилучення, управління, право виключення інших, відчуження [9, с. 249–253].

З інституційного боку *in rem* означає статус, чинний проти невизначеного кола осіб; правила типу «*X* рахується як *Y* у контексті *C*» роблять статус публічним [10]. Коли економічний аналіз зводить власність до контрактів, губиться «ядро виключення»; це підкреслюють Т. Меррілл і Г. Сміт [11, с. 357–365].

Якщо цінність є притаманністю (*proprium*), внутрішньою ознакою суб'єктності, то власність закріплює її у правомочностях та корелятивах. Для благ з екзистенційною незамінністю діє пріоритет невідчужуваності й реституції; для інструментальної – можливе відчуження зі збереженням функції; для символічної – перевірка на псевдоінтринсичність і відповідність публічному інтересу.

Отже, власність – нормативна граматика інцидентів і корелятивів, що робить підстави поваги нормативно обов'язковими для третіх осіб; цінність – притаманна ознака блага, яка окреслює межі втручання. Їхня узгодженість дозволяє ранжувати режими захисту, доступу й відчуження.

*Аксіологічне маркування власності і об'єктивація цінності*¹

Аксіологічні маркери надають власності ознаки цінності і виводять із підстав поваги:

¹ Автор розрізняє: «об'єктивацію» як перехід цінності у власність (набуття міжсуб'єктивно визнаної форми через інститут власності); «об'єктизацію» – як критичний ефект комодифікації, коли цінність перетворюється на «річ/актив» із редукцією до оборотоздатної корисності.

автономія, інтегрованість, визнання, відповідальність – правомочності, що заслуговують на публічний захист. Вони встановлюють зв'язок між підставами поваги (цінністю) та правомочностями й корелятами обов'язку (власністю). Маркери пояснюють, чому володіння має визнаватися обов'язковим для третіх осіб – *meum/tuum* (моє/твоє) як первинна об'єктивація свободи в публічно визнаних межах [12, Ак 6:245–247; 13, §§ 44–47; § 45, Remark].

Власність маркується не цінністю загалом, а *proprium* (притаманністю) – ознакою, що підтримує суб'єктність конкретного блага. Маркер робить цю ознаку публічно видимою та операціоналізованою: він не додає ваги благу, а засвідчує її й трансформує у правила доступу, охорони та відчуження. Маркери групуються за значущістю: онтологічна інтегрованість; екзистенційна незамінність; соціально-комунікативна значущість; ринкова редукційність.

Володіння набуває аксіологічної ваги, коли розширює можливості для життєвих проєктів і підсилює автономію [14, с. 372–377]. Коли воно є умовою автономії (житло, базові інструменти праці, персональні дані), захист посилюється. Частина благ утворює ядро самототожності й не підлягає заміні: первинне житло, особисті архіви, біометричні та медичні дані. Їхня втрата створює дефект автономії, який неможливо компенсувати [15, с. 959–961; 1004–1015].

Кожна правомочність має корелят у вигляді обов'язку інших; граматика Хоффельда визначає матрицю відповідальності за втручання й механізми відновлення [7, с. 746–747]. Ця матриця робить ціннісні підстави володіння нормативно обов'язковими для третіх осіб (у публічно-правовому сенсі). Наприклад, у разі вилучення робочого ноутбука роботодавець чи орган розслідування зобов'язані забезпечити відновлюваність функцій (заміна пристрою; міграція даних; ізоляція конфіденційних матеріалів). Для статусних артефактів обов'язок третіх осіб звужується до невтручання.

Аксіологічні маркери не додають ринкової вартості, а фіксують цінність у формі правил розрізнення: що невідчужуване й підлягає реституції; що допускає заміну; що має символічний статус із пріоритетом публічного інтересу. Так відбувається об'єктивація цінності: вона переходить у конфігурації інцидентів і корелятивів, які визначають обов'язки, межі доступу та способи відновлення.

Власність діє як архітектура зниження інформаційних і координаційних витрат: стандартні форми володіння полегшують розпізнавання та обмін [16, с. 1692–1696; 1723–1725]. Це речове право (*in rem*) у сенсі модульності інцидентів

(стандартизовані вузли правомочностей): «річ» виступає носієм набору правовідносин, у яких закріплюється маркер цінності. Коли маркер слабкий або відсутній, власність редукується до титулу й втрачає соціальну релевантність.

Механізм об'єктивації спирається на «пучок інцидентів» (А. М. Honoré): володіння; користування; управління; отримання доходу; безпека; правонаступництво; тривалість (безстроковість); заборона шкідливого використання; стягнення; резидуальний титул (*residual claim*), що перетворює приватні підстави поваги на публічно впізнавані домагання [17, с. 113]. Парні відповідники (право/обов'язок; привілей/відсутність права; повноваження/відповідальність; імунітет/нездатність) інституціоналізують цінність у режимі взаємних вимог і компетенцій [6; 7; 9, с. 249–252].

Приклади значення власності при об'єктивації цінності:

Сакральне/культурне: Релігійні речі, мови, символи, нагороди – як спадщина та центри ідентичності [18, с. 368–370; 376–377; 19, Art. 1].

Персональне: Для благ на кшталт дому чи реліквій власність фіксує персональний зв'язок і його правовий захист [15, с. 959–965; 991–996].

Спільні ресурси: У випадку ресурсів власність означає режими доступу й управління, що конвертують стабільність у керовані правила [9, с. 249–252].

Мова й традиції: Їхнє визнання як об'єктів особливого захисту надає символічній цінності видимий «корпус» – місця, фонди, інфраструктуру [18, с. 368–370].

Цифрове: Доменні імена, акаунти, віртуальні локації сконструйовані як «речі» (*rivalrous* – змагальні, стійкі, взаємопов'язані) [20, с. 1049–1056]. Тут власність постає як алгоритмічна оболонка цінності – протокольний носій правомочностей і доступів.

Отже, власність – це інституційний носій і механізм стабілізації цінності. Вона надає цінності впізнаваний об'єкт, режим правомочностей та межі взаємодії. Власність має сенс лише як носій позначеної цінності та потребує стратифікованого упорядкування відповідно до екзистенційної значущості благ.

Онтологічний сенс стратифікації і критерії ціннісного ранжування власності

Цінність маркує володіння нерівномірно, а власність об'єктивує це маркування з різним ступенем формалізації. Той самий об'єкт у різних контекстах може бути ресурсом або носієм самототожності; позначення «мій/твій» коливається між голим титулом і підставою поваги. Це породжує розрив сенсів і суперечності політик; відтак потрібне ранжування власності – система пріо-

ритетів, що відрізняє невідшкодовну втрату від допустимої заміни.

Онтологічний сенс ранжування полягає в тому, що воно виокремлює різні способи присутності блага у життєвому світі. Одні блага підтримують самототожність і не допускають заміни; інші працюють як інструменти координації; треті існують завдяки визнанню. Стратифікація робить ці відмінності видимими та захищає форми буття від підміни цінності ціною. Як наголошував К. Поланьї, не все, що обертається на ринку, є «товаром»: земля, праця й гроші як *fictitious commodities* (фіктивні товари) виявляють межі ринку там, де йдеться про умови життя [21, с. 40–41].

Методологічно стратифікація долає три хибі. По-перше, вона протистойть редукціонізму, де будь-яку втрату трактують як компенсовану ціною. Д. Сац показує існування *noxious markets* (шкідливих ринків), де обмін руйнує соціальні блага й підриває рівність; отже, потрібні відмінні режими оцінювання та заборони залежно від природи блага [22, с. 3–6]. По-друге, вона запобігає змішуванню інтринсичної та інструментальної цінності, чітко фіксуючи, де втрата невідшкодовна, а де допустима заміна без руйнації ідентичності. По-третє, вона узгоджує індивідуальні домагання з вимогами координації: там, де благо виступає вузлом взаємодії, пріоритет має принцип пропорційності та мінімізації дезорганізації, а не абстрактна свобода відчуження.

Цей підхід також пояснює конфлікт між правом виключення інших та суспільною корисністю у спільних ресурсах. Дослідження Е. Остром доводять, що сталі інституції спираються на визначені межі, відповідність вигод і внесків, участь зацікавлених сторін та поліцентричне врядування; саме ці конфігурації мінімізують дезорганізацію й не редукуються до універсальних ринкових правил [23, с. 13–14; 17–18]. Стратифікація узгоджує форму власності з типом дії: зберігає ідентичність там, де вона під загрозою, і забезпечує відновлюваність у сферах, де визначальною є функціональна придатність.

Із онтологічного сенсу стратифікації випливає порядок критеріїв впорядкування статусів:

Онтологічна інтегрованість – ступінь включеності блага у фактичність суб'єкта: тілесна присутність, доступ до ресурсів, біографічна тяглість. Висока інтегрованість означає, що річ є опорою самодіяльності, а не інструментом. Ознака дефекту автономії – вилучення спричиняє стійку втрату здатності діяти тут-і-тепер [14, с. 372–377; 15, с. 959–961].

Екзистенційна незамінність – зв'язок блага з життєвим світом, що не відновлюється компенсацією чи аналогом. Первинне житло, особисті

архіви, інтимні артефакти формують ядро самототожності; їхня втрата не заліковується еквівалентною компенсацією [15, с. 1004–1015; 5, с. 78–80].

Соціально-комунікативна значущість – здатність об'єкта утримувати відносини кооперації та публічного визнання. Засоби праці, спільна інфраструктура й комунікація є опорами координації. Ознака розриву – втрата спричиняє дезорганізацію взаємодії за збереження ідентичності [9, с. 249–252; 16, с. 1692–1696].

Ринкова редуційність – можливість перевести втрату в режим заміни без спотворення первинної ваги. Стандартизовані активи мають високий ступінь редуційності; біоособистісні й екзистенційні – ні. Принцип *numerus clausus* (закритий перелік) виступає інституційним фільтром, знижуючи інформаційні витрати [24, с. 26–29; 21, с. 1723–1725]. Ознака заміни: зберігається функція ідентифікації після еквівалентної заміни.

Критерії застосовуються лексикографічно: інтегрованість і незамінність переважають мережеві та ринкові міркування; останні виконують допоміжну функцію. У змішаних випадках діє правило примату інтринсичного компонента: захист того, що підтримує суб'єктність, має перевагу над функціональною зручністю, та розмежування доступів: невідчужуваність лишається те, що підтримує суб'єктність, тоді як інструментальні елементи допускають відчуження за умови відновлюваності. Це відкриває перехід до моделі ієрархії статусів: профілі власності впорядковуються у сталі режими охорони, доступу та відчуження.

Теоретична модель ціннісної ієрархії та її експланаторна сила

Ієрархія фіксує статуси благ за лексикографічним пріоритетом критеріїв: насамперед – онтологічна інтегрованість; далі – екзистенційна незамінність; потім – соціально-координаційна значущість; і лише наприкінці – ринкова редуційність. Статус – це стабільний профіль блага у структурі суб'єктності, інституціоналізований у режимах власності, що утримують його цінність. Ієрархія виходить із попередності цінності щодо власності: глибина інтегрованості й незамінності залежить від того, як благо підтримує буття-у-світі та координацію взаємодії. Пороги між рівнями є лексикографічними: вищий критерій має пріоритет над нижчими.

Біоособистісний рівень: висока інтегрованість і незамінність – дефект автономії у разі втрати – презумпція невідчужуваності. Приклади: тіло, біометрія, життєво необхідні протези, первинні медичні записи, аутентифікаційні ключі доступу. Нормативний профіль: невідчужуваність; інструменталізація лише за умов суворої легітимації та сегментації доступів.

Екзистенційний рівень: висока незамінність за середньої інтегрованості – пріоритет реституції – обмежена відчужуваність. Приклади: первинне житло, місця пам'яті, особисті архіви, сімейні реліквії, унікальні рукописи. Нормативний профіль: реституція – пріоритет, грошова компенсація – вторинна.

Соціально-координаційний рівень: невисока інтегрованість і незамінність – ризик дезорганізації – режим пропорційності та керованих переходів. Приклади: інструменти праці, обладнання, професійний транспорт, засоби зв'язку, майно спільного користування. Нормативний профіль: відчужуваність із компенсацією витрат координації та процедурами керованих переходів.

Символічний рівень: низька інтегрованість і незамінність, змінна мережева значущість – загальна відчужуваність – пріоритет публічного інтересу. Приклади: статусні артефакти, брендові речі, репутаційні відзнаки, цифрові токени. Нормативний профіль: відчужуваність; виключення з охоронних режимів за відсутності доведеної інтринсичної ваги. Псевдоінтринсичність коригується пріоритетом публічного інтересу.

Гібридні профілі: поєднання інтринсичних та інструментальних або символічних компонентів. Приклади: ноутбук із архівами та ключами доступу, житло як осередок життя й комерційний ресурс, акаунт із особистою і професійною репрезентацією. Нормативний принцип: примат інтринсичного компонента та сегментація доступів.

Динамічність статусів підтверджує операційну придатність моделі: об'єкт може переходити між рівнями залежно від контексту. Смартфон без архівів – публічно-координаційний/функціональний; зі щоденником і ключами – екзистенційний або біоособистісний. Житло зберігає екзистенційний статус, доки виконує функцію первинного життєвого осередку. Режим охорони, доступу та відчуження визначається найвищим активним рівнем (критерієм).

Перехід до прикладних сфер показує, як ієрархія працює у різних доменах – від війни та реституції до цифрових даних і символічних активів.

Війна та відновлення: війна оголює різницю між майном і простором (місцем) життя. Первинне житло, архіви, місця пам'яті – екзистенційний рівень; відновлення можливе лише через реституцію. До біоособистісного рівня належать тілесні ідентифікатори, медичні записи, ключі доступу: їхня втрата створює дефект автономії. Тому післяконфліктні політики та процедури мають пріоритет відновлення умов самототожності.

Дані й біометрія: частина даних – продовження суб'єкта (біометрія, медичні записи, ключі доступу). Це біоособистісний рівень: вилучення веде

до дефекту автономії. Формальна згода не легітимізує обіг, якщо доступ є умовою участі в послугах чи соціальній взаємодії. Решта даних утворює функціональний (публічно-координаційний) кластер.

Символічні активи: їхня вага похідна від поля визнання – це випадок псевдоінтринсичності. Якщо можлива заміна без ушкодження ідентичності, благо відчужуване; інакше застосовується режим охорони внутрішньої ваги.

Гібридні випадки: коли інтринсичне та інструментальне сплетені, пріоритет має те, що підтримує суб'єктність. Це означає: сегментацію доступів; мінімізацію невідшкодованої втрати; прозорі процедури відновлення.

Висновки. Результати дослідження. Стаття відновлює розрізнення між цінністю як нормативним статусом блага та власністю як публічно зчитуваною конфігурацією правомочностей і корелятив обов'язку; описує механізм аксіологічного маркування та об'єктивації (перехід *proprium* у правила доступу, охорони та відчуження через матрицю інцидентів); обґрунтовує онтологічний сенс стратифікації та лексикографічний порядок критеріїв (інтегрованість – незамінність – соціально-координаційна значущість – ринкова редукційність); пропонує модель чотирьох рівнів із відповідними режимами й демонструє її операційну придатність на кейсах війни/відновлення, даних і біометрії, символічних активів.

Загальні висновки. Редукція цінності до ціни та власності до титулу є помилкою рівнів опису: цінність передує власності й окреслює межі легітимного втручання. Лексикографічний порядок критеріїв виключає адитивний баланс: інтегрованість і незамінність мають пріоритет над координаційними та ринковими міркуваннями. Ієрархія статусів дозволяє відрізнити невідшкодовану втрату від шкоди, що допускає заміну (компенсацію), установлювати пріоритет реституції там, де поставлена на карту суб'єктність, і забезпечувати пропорційні переходи у соціально-координаційній зоні. У підсумку відновлено концептуальну чіткість і надано інструмент інституціоналізації правомочностей згідно з підставами поваги.

Новаційний внесок автора. Описано механізм аксіологічного маркування власності в екзистенційному полі суб'єктів та об'єктивації цінності в інституційних статусах. Запропоновано доктрину етичних зон власності як нормативну альтернативу уніфікації правових форм: екзистенційна – реституція; біоособистісна – невідчужуваність, сегментація доступів; соціально-координаційна – пропорційність, мінімізація дезорганізації; символічна – опікунство, пріоритет публічного інтересу. Уведено концепт псевдоінтринсичної цінності як соціально індукованої ілю-

зії внутрішньої ваги з висновком про опікунський режим. Побудовано аксіологічну ієрархію власності (від тілесного ядра до символічної периферії) на підставі лексикографічного пріоритету критеріїв; феноменологічно обґрунтовано первинність біоособистісного рівня для цифрових даних і біометрії.

Перспективи подальшого дослідження. Цифрова власність: відмежувати біоособистісне ядро даних; протестувати режими адресності, відкличності та пропорційності доступу. Післяконфліктне відновлення: оцінити реституцію первинного житла, місць пам'яті та культурних об'єктів; розмежувати компенсацію і повернення простору життя. Порівняльне правознавство: зіставити охоронні режими інтринсично цінної власності, практику *numerus clausus* і критерії публічного інтересу в символічній зоні.

Література

1. Korsgaard C. M. Two distinctions in goodness. *The Philosophical Review*. 1983. Vol. 92, № 2. P. 169–195. DOI: <https://doi.org/10.2307/2184924>
2. Scanlon T. M. *What We Owe to Each Other*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1998. 420 p. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv134vmrn>
3. Bentham J. Principles of the Civil Code. *The Works of Jeremy Bentham*. Vol. 1. Edinburgh : William Tait, 1843. P. 555–556.
4. Rawls J. *A Theory of Justice*. – Cambridge, MA : Harvard University Press, 1971. 624 p.
5. Moore G. E. *Principia Ethica* / ed. T. Baldwin. Cambridge : Cambridge University Press, 1993 (orig. 1903). 352 p.
6. Hohfeld W. N. Some Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning. *Yale Law Journal*. 1913. Vol. 23, № 1. P. 16–59. DOI: <https://doi.org/10.2307/785533>
7. Hohfeld W. N. Fundamental Legal Conceptions as Applied in Judicial Reasoning. *Yale Law Journal*. 1917. Vol. 26, № 8. P. 710–770. DOI: <https://doi.org/10.2307/786270>
8. Kant I. *Groundwork of the Metaphysics of Morals* / transl. M. Gregor; rev. J. Timmermann. Cambridge : Cambridge University Press, 2012.
9. Schlager E., Ostrom E. Property-Rights Regimes and Natural Resources: A Conceptual Analysis. *Land Economics*. 1992. Vol. 68, № 3. P. 249–262. DOI: <https://doi.org/10.2307/3146375>
10. Searle J. R. *The Construction of Social Reality*. New York : Free Press, 1995. 241 p.
11. Merrill T. W., Smith H. E. What Happened to Property in Law and Economics? *Yale Law Journal*. 2001. Vol. 111, № 2. P. 357–398. DOI: <https://doi.org/10.2307/797592>
12. Kant I. *The Metaphysics of Morals* / transl. M. Gregor. Cambridge : Cambridge University Press, 1996 (orig. 1797). 280 p.
13. Hegel G. W. F. *Elements of the Philosophy of Right* / ed. A. W. Wood; transl. H. B. Nisbet. Cambridge : Cambridge University Press, 1991 (orig. 1821). 514 p.

14. Raz J. *The Morality of Freedom*. Oxford : Oxford University Press, 1986. 435 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/0198248075.001.0001>
15. Radin M. J. Property and Personhood. *Stanford Law Review*. 1982. Vol. 34, № 5. P. 957–1015. DOI: <https://doi.org/10.2307/1228541>
16. Smith H. E. Property as the Law of Things. *Harvard Law Review*. 2012. Vol. 125. P. 1691–1726.
17. Honoré T. Ownership. *Oxford Essays in Jurisprudence* / ed. A. G. Guest. Oxford : Clarendon Press, 1961. P. 107–147.
18. Frigo M. Cultural Property v. Cultural Heritage. *International Review of the Red Cross*. 2004. Vol. 86, № 854. P. 367–378. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1560775500180861>
19. UNESCO. *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*. 1970. URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/convention-means-prohibiting-and-preventing-illicit-import-export-and-transfer-ownership-cultural>.
20. Fairfield J. Virtual Property. *Boston University Law Review*. 2005. Vol. 85. P. 1047–1102.
21. Polanyi K. *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*. Boston : Beacon Press, 2001. 360 p.
22. Satz D. *Why Some Things Should Not Be for Sale: The Moral Limits of Markets*. Oxford: Oxford University Press, 2010. 264 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195311594.001.0001>.
23. Ostrom E. The Challenge of Common-Pool Resources. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*. 2008. Vol. 50, № 4. P. 8–21. DOI: <https://doi.org/10.3200/ENVT.50.4.8-21>.
24. Merrill T. W., Smith H. E. Optimal Standardization in the Law of Property: The Numerus Clausus Principle. *Yale Law Journal*. 2000. Vol. 110, № 1. P. 1–70. DOI: <https://doi.org/10.2307/797586>.

Анотація

Падалко Б. О. Теоретична модель ціннісної ієрархії власності: ключові аспекти. – Стаття.

Стаття обґрунтовує теоретичну модель ціннісної ієрархії власності, покликану усунути дві редукції сучасного дискурсу: зведення цінності до ціни та власності до титулу. У концептуальному блоці уточнюються категорії: цінність трактується як нормативний статус блага, що задає підстави належних дій і межі втручання; власність – як публічно зчитувана конфігурація правомочностей і корелятивів обов’язку (аналітика Хоффельда; інциденти Оноре). Модель ієрархії вибудовано за лексикографічним порядком критеріїв: онтологічна інтегрованість – екзистенційна незамінність – соціально-координаційна значущість – ринкова редукційність. Відповідно виокремлено рівні: біоособистісний (презумпція невідчужуваності), екзистенційний (пріоритет реституції), соціально-координаційний (пропорційність і керовані переходи), символічний (загальна відчужуваність із пріоритетом публічного інтересу). Для гібридних об’єктів діє правило примату інтринсичного компонента та сегментації доступів у разі конфлікту. Пояснювальну дієвість моделі показано на кейсах війни й відновлення життєвого світу (первинне житло, унікальні архіви), цифрової влас-

ності (біометрія, медичні записи, ключі доступу) та символічних активів (брендові речі, цифрові активи). Модель забезпечує інструмент для узгодження режимів охорони, доступу й відчуження з підставами поваги та відкриває перспективи для порівняльно-правової та прикладної верифікації в цифрових практиках і після-конфліктній політиці відновлення.

Новаційний внесок. Полягає в обґрунтуванні та побудові моделі ціннісної ієрархії власності, що виходить за межі правових класифікацій; у феноменологічному обґрунтуванні первинності біоособистісного рівня у практиках поваги та відчуження; в аналізі та структуруванні механізму переходу від цінності як притаманності до правомочностей і корелятивів обов’язку.

Ключові слова: цінність, власність, об’єктизація цінності, аксіологічні маркери, ієрархія власності, екзистенційна незамінність, біоособистісний рівень, символічна власність, етичні зони власності, псевдоінтринсична цінність.

Summary

Padalko B. O. A Theoretical Model of the Axiological Hierarchy of Property: Key Aspects. – Article.

The article elaborates a theoretical model of the axiological hierarchy of property intended to correct two persistent reductions in contemporary debate: the construal of value as price and the conflation of property with bare title. In the conceptual section, the categories are sharpened: value is treated as the normative status of a good that sets grounds for appropriate action and limits of interference; property is framed as a publicly legible configuration of incidents and correlative duties (Hohfeldian analysis; Honoré's incidents). The hierarchy is constructed by a lexicographic ordering of criteria – ontological integration – existential irreplaceability – public-coordinative salience – market reducibility. This yields four levels: the bio-personal (a presumption of inalienability), the existential (priority of restitution), the public-coordinative (proportionality and guided transitions), and the symbolic (general alienability subject to the priority of the public interest). For hybrid objects, the rule of primacy of the intrinsic component and the segmentation of access applies. The model's explanatory force is illustrated by cases from war and the restoration of the life-world (primary residence, unique personal archives), digital property (biometrics, medical records, access keys), and symbolic assets (branded goods, digital assets). It furnishes an instrument for aligning regimes of protection, access, and alienation with grounds of respect, and it opens avenues for comparative-legal and applied verification in digital practices and post-conflict recovery policy.

Original contribution. The study substantiates and constructs a full model of the axiological hierarchy of property that exceeds legal taxonomies; offers a phenomenological justification of the primacy of the bio-personal level in practices of respect and alienation; and analyses and structures the mechanism by which value as *proprium* is transformed into incidents and correlative duties.

Key words: value; property, objectification of value, axiological markers, property hierarchy, existential irreplaceability, bio-personal level, symbolic property, ethical zones of property, pseudointrinsic value.

Дата надходження статті: 30.10.2025

Дата прийняття статті: 21.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025